

แนวทางการสื่อสารเพื่อการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักฟุตบอลต่างชาติ ในสโมสรฟุตบอลไทยลีก

COMMUNICATION MODEL FOR THE FOREIGN FOOTBALL PLAYERS' CULTURAL ADJUSTMENT IN THAILAND LEAGUE FOOTBALL CLUB

เอกรงค์ ปันพงษ์^{1*} และ วรชัญญ์ ครุจิต²

Akkarong Punpong^{1*} and Warat Karuchit²

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์และนวัตกรรม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย^{1*}

คณะนิติศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย²

The Doctor of Philosophy Program in Communication Arts and Innovation National Institute

of Development Administration, Bangkok, Thailand^{1*}

School of Communication Arts and Management Innovation, National Institute of Development Administration,

Bangkok, Thailand²

Email: akkarong.pun@stu.nida.ac.th^{1*}

Received: 2018-09-28

Revised: 2018-12-26

Accepted: 2018-12-31

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบและแนวทางการสื่อสารเพื่อการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักฟุตบอลต่างชาติในสโมสรฟุตบอลไทยลีก โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ มีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกไปพร้อมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักฟุตบอลต่างชาติในฟุตบอลไทย นักฟุตบอลและผู้ฝึกสอนชาวไทย รวมทั้งนักข่าวกีฬาฟุตบอลชาวไทยมีประสบการณ์ต่างวัฒนธรรม ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบและแนวทางการปรับตัวของนักฟุตบอลต่างชาติในสโมสรฟุตบอลไทยลีก แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่

ด้านประชากรศาสตร์ ด้านความรู้/ความสามารถในการสื่อสาร ด้านทัศนคติที่มีต่อคนไทย
ด้านพฤติกรรมการใช้สื่อมวลชน และด้านการปรับตัวทางวัฒนธรรม

กระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรม แบ่งออกเป็น 8 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นดื่มน้ำผึ้งพระจันทร์
ขั้นเผชิญอุปสรรค ขั้นตระหนักทางวัฒนธรรม ขั้นการเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ ขั้นปรับตัวกับวัฒนธรรมใหม่
ขั้นอาศัยอาวรณ์ ขั้นเข้าสู่สภาพแวดล้อมเดิม/ใหม่ และขั้นกลับคืนสู่สังคมเดิม/เรียนรู้วัฒนธรรมใหม่

คำสำคัญ: การสื่อสาร การปรับตัวทางวัฒนธรรม นักฟุตบอลต่างชาติ

ABSTRACT

The objectives of this research were to study factors that have an affected and how to communicate with the foreign football players' cultural adjustment in Thailand league football club. The qualitative research method was used and the research tools included in-depth interview and participant observation. The sample groups were foreign footballers, Thai footballers and coaches in Thailand league football club.

The research results showed that the factors which have an affected and way to communicate with the foreign football players' cultural adjustment in Thailand league football club had 5 sides according to Demographic characteristics, Knowing/communication skills, Attitude toward Thai people, Media usage behavior and Cultural adaptation.

Cultural adjustment process had 8 steps including Honeymoon Stage, Hostility Stage, Culture shock Stage, Gradual adjustment Stage, Adaptation Stage, Ambivalence Stage, Re-entry Culture Shock Stage and Resocialization Stage.

Keywords: communication, cultural adjustment, foreign footballers

บทนำ

กีฬาฟุตบอลเป็นพื้นที่ให้บุคคลต่าง วัฒนธรรมได้มาพบเจอกันและสื่อสารแลกเปลี่ยน ในเรื่องราวต่างๆ โดยมีที่มาจากการก่อตั้งสมาคม ฟุตบอลที่ประเทศอังกฤษในปี ค.ศ.1863 ซึ่งได้ กลายเป็นแม่แบบของเกมการแข่งขันฟุตบอล สมัยใหม่เป็นต้นมา ต่อมาช่วงต้นศตวรรษที่ 19

กีฬาสมัยใหม่ชนิดนี้ได้แพร่กระจายออกจาก เกาะอังกฤษไปยังทวีปต่าง ๆ ตามเส้นทางของ อาณานิคม กระทั่งฟุตบอลกลายเป็นเกมกีฬา ที่ยอดนิยมไปทั่วโลก (Panyakaew et al., 2014)

ด้วยการแพร่กระจายของอาณานิคม และการปฏิวัติอุตสาหกรรมในทวีปยุโรปในช่วง

ปลายศตวรรษที่ 18 – กลางศตวรรษที่ 20 เป็นเหตุที่ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศอาณานิคมเข้ามาสู่ประเทศเจ้าอาณานิคมที่ส่วนใหญ่เป็นประเทศมหาอำนาจในทวีปยุโรป โดยกลุ่มประเทศเหล่านี้มีลีกฟุตบอลอาชีพที่เป็นสัญลักษณ์ของเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรี เช่น พรีเมียร์ลีก กัลโช เซเรียอา ลาลิกา บุนเดสลีกา เป็นต้น บรรดาลีกฟุตบอลดังกล่าวได้รับความนิยมและมีค่าตอบแทนที่ค่อนข้างดี ทำให้บรรดากลุ่มแรงงานข้ามชาติให้หันเล่นฟุตบอลอาชีพมากมาย โดยเฉพาะในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 การแข่งขันฟุตบอลลีกในประเทศยุโรปประสบความสำเร็จในแง่ทั้งความนิยมและรายได้อย่างสูง ด้วยเหตุผลเหล่านี้ทำให้มีการว่าจ้างนักฟุตบอลต่างชาติที่มีฝีมือดีเข้ามาอย่างมากมาย

สำหรับการว่าจ้างนักฟุตบอลต่างชาติในฟุตบอลไทยลีกนั้น พบว่า มีการว่าจ้างกันตั้งแต่การแข่งขันไทยลีกครั้งที่ 1 ประจำปี พ.ศ. 2539 “จอห์นนี่วอลท์เกอร์ไทยแลนด์ลีก” ในขณะนั้นยังมีการนำเข้ามาไม่มาก เหตุมาจากการนิยมของแฟนบอลในฟุตบอลไทยลีก ขณะนั้นยังมีน้อยทำให้การว่าจ้างไม่คุ้มค่า ยกตัวอย่างนักฟุตบอลต่างชาติที่ประสบความสำเร็จในยุคแรก ๆ ได้แก่ “อเดบาโย กาเดโบ” นักฟุตบอลข้ามชาติชาวไนจีเรียที่เข้าค้าแข้งให้กับทีมบีอีซี เทโรศาสน จนประสบความสำเร็จอย่างมากมายและยังอยู่ในวงการฟุตบอลไทยจนถึงปัจจุบัน (Thanamahamongkol, 2015) จนมาถึงปี พ.ศ.2552 มีการยกเครื่องปฏิรูประบบการจัดการแข่งขันฟุตบอลอาชีพเสียใหม่

ตามพิมพ์เขียวที่สมาพันธ์ฟุตบอลแห่งเอเชีย (AFC) ได้ให้ไว้ โดยเปลี่ยนชื่อมาเป็น “การแข่งขันฟุตบอลไทยพรีเมียร์ลีก” จากนั้นมา วงการฟุตบอลไทยก็ประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง จนไปถึงกระแสความนิยมและชื่นชอบของแฟนบอลชาวไทย (Panyakaew et al, 2016)

ปัจจุบันนี้ นับว่าฟุตบอลไทยเดินทางมาไกลมาก จากฟุตบอลกึ่งอาชีพได้แปรเปลี่ยนมาเป็นฟุตบอลอาชีพเต็มตัว แต่ละสโมสรนั้นมีการดำเนินงานในรูปแบบบริษัทจำกัด ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการในเชิงธุรกิจที่สามารถพึ่งพาตัวเองได้ ทำให้แต่ละสโมสรมีความสามารถในการใช้จ่ายเงินมากขึ้น ประกอบกับเงินรางวัลที่ได้รับจากการแข่งขัน ค้าสปอนเซอร์และลิขสิทธิ์ที่ทางสโมสรจะได้รับจากการถ่ายทอดสดนั้นเพิ่มขึ้นมาก (Facebook Fanpage : Asean Football, 2015) ดังนั้นจากจำนวนเม็ดเงินรายได้มหาศาล ทำให้การว่าจ้างนักฟุตบอลต่างชาติก็มากขึ้นเป็นเงาตามตัว โดยที่นักฟุตบอลต่างชาติที่ค้าแข้งอยู่ในประเทศไทย ในฤดูกาลปัจจุบัน (พ.ศ. 2560) มีนักฟุตบอลต่างชาติที่ค้าแข้งเฉพาะในลีกสูงสุดประเทศไทยถึง 90 คน ซึ่งมีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นจากฤดูกาลที่ผ่านมา 12 เปอร์เซ็นต์ (รวมทั้ง 4 ลีก มีนักฟุตบอลต่างชาติรวมกันเท่ากับ 475 คน : ข้อมูลจากสถิตินักฟุตบอลต่างชาติ บริษัทไทยพรีเมียร์ลีก (Thai league, 2560)

แม้การแข่งขันฟุตบอลในลีกต่าง ๆ ในทวีปยุโรป หรือแม้กระทั่งในประเทศไทยเอง ก็ตามจะประสบความสำเร็จจนได้รับความนิยมอย่างมากจนมีการว่าจ้างนักฟุตบอลต่างชาติเก่ง ๆ เข้ามามากมาย แต่ปัญหาที่แฝงตัวเข้ามาคือ

เมื่อบรรดานักเตะต่างชาติเข้ามาทำมาหากินในพื้นที่ต่างบ้านต่างเมืองจะมีส่วนหนึ่งที่มีปัญหาเรื่องการปรับตัวเพื่อเข้าสู่สังคมวัฒนธรรมใหม่ ดังนั้น สิ่งที่เป็นปัญหาอย่างแรก ๆ ที่นักฟุตบอลต่างชาติจะต้องเจอเวลาย้ายไปค้าแข้งในลีกฟุตบอลต่างชาติ คือ การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (intercultural communication) ทั้งนี้เมื่อนักฟุตบอลหรือทีมผู้ฝึกสอนที่มาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกันต้องประกอบอาชีพที่มีการติดต่อสื่อสารร่วมกัน ย่อมจะต้องมีการเรียนรู้ถึงความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมของในแต่ละประเทศ รวมถึงต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมแปลกใหม่ที่ตนเองเข้ามาอาศัยอยู่หรือทำงาน ซึ่งเมื่อนักฟุตบอลคน ๆ นั้นได้ก้าวเข้ามาอยู่ภายใต้วัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันในระยะแรก อาจเกิดความตระหนกทางวัฒนธรรม (culture shock) โดยมีผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม เช่น เมื่อไม่สามารถเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ จึงไม่เข้าร่วมกิจกรรม พยายามหลบคนแปลกหน้า ทำให้อาจถูกตีความจากคนในวัฒนธรรมนั้น ๆ ว่าต้องการสร้างความขัดแย้งกับพวกเขา (Wiwatthananukul, 2016)

การว่าจ้างนักฟุตบอลต่างชาติจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมากสำหรับสโมสรต่าง ๆ ที่ต้องการจะยกระดับคุณภาพของทีมมากยิ่งขึ้นแต่นักฟุตบอลต่างชาติเหล่านี้จำเป็นต้องใช้เวลาปรับตัวในการย้ายมาเพื่อหาเลี้ยงชีพในประเทศไทย ต่างจากนักฟุตบอลในประเทศหรือท้องถิ่นที่เคยชินกับบริบทวัฒนธรรมและสังคมเดิมๆ ฉะนั้น แนวทางการสื่อสารเพื่อการปรับตัวทางวัฒนธรรมของ

นักฟุตบอลต่างชาติในฟุตบอลไทยลีกภายใต้มิติความหลากหลายทางวัฒนธรรมเพื่อให้พวกเขาสามารถใช้ชีวิตอยู่ในประเทศไทย รวมถึงเพื่อให้ช่วยให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพซึ่งนักฟุตบอลนานาชาติเหล่านี้มีความจำเป็นต้องมีกระบวนการปรับตัวที่ถูกต้อง สิ่งเหล่านี้จะขาดไม่ได้เลยถ้าไม่ได้ความร่วมมือจากเพื่อนนักฟุตบอล ผู้ฝึกสอน หรือแฟนบอลชาวไทยเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนและตระหนักถึงการเอาใจใส่ในกลุ่มคนเหล่านี้ให้มากขึ้น ดังนั้น จึงเป็นที่มาของการศึกษาเรื่อง “แนวทางการสื่อสารเพื่อการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักฟุตบอลต่างชาติในสโมสรฟุตบอลไทยลีก”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักฟุตบอลต่างชาติในสโมสรฟุตบอลไทยลีก
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการสื่อสารเพื่อการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักฟุตบอลต่างชาติในสโมสรฟุตบอลไทยลีก

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านระเบียบวิธีวิจัย
วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม
2. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
มีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงในกลุ่มประชากรที่เป็นนักฟุตบอลต่างชาติจากทีมสโมสรฟุตบอลไทยลีก และนักฟุตบอลชาวไทยหรือ

ผู้ฝึกสอนที่ร่วมทีมกับนักฟุตบอลต่างชาติหรือ
มีประสบการณ์ในฟุตบอลลีกต่างชาติ

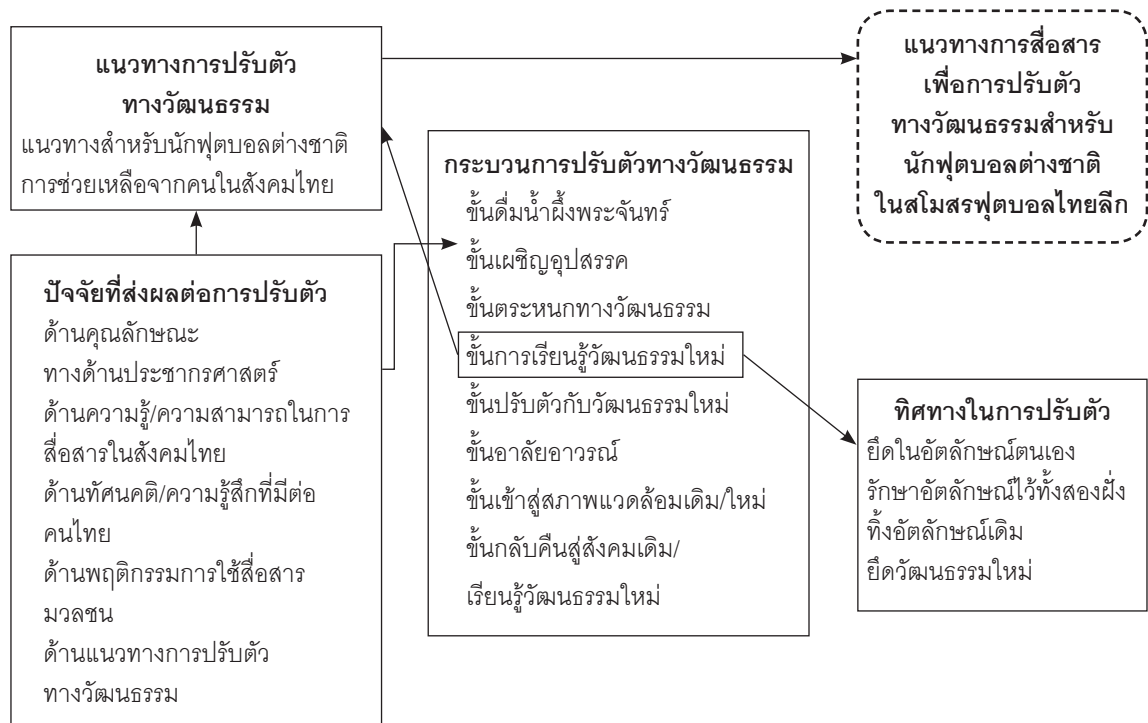
3. ด้านระยะเวลา

ศึกษาโดยนับช่วงระยะเวลาอ้างอิง
จากการแข่งฟุตบอลไทยลีกประจำฤดูกาล 2560
- 2561 (พ.ศ.2560)

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้พัฒนากรอบแนวคิดการวิจัย
จากการทบทวนวรรณกรรมตามแนวคิดและ
ทฤษฎี ประกอบด้วย 1) แนวคิดเกี่ยวกับ
การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมและมิติความ
หลากหลายทางวัฒนธรรมของ Hall (1981),

Hofstede (2005) 2) แนวคิดการปรับตัวและ
ทิศทางการปรับตัวทางวัฒนธรรมของ Berry
(1987), Wiwatthanukul, 2016) 3) แนวคิด
กระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรมของ
Gullahorn (1963) 4) แนวคิดเรื่องการสื่อสาร
ระหว่างบุคคลและความสามารถในการสื่อสาร
Lazasfield และ Menzel (1961), J. Savignon
(1983) 5) ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ
ของ Allport (1967) และ 6) แนวคิดการสื่อสาร
และสื่อสารมวลชนของ Rogers และ Svenning
(1969) จากแนวคิดดังกล่าวสามารถ สรุปเป็น
กรอบแนวคิดได้ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงแสดงกรอบแนวคิดงานวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับ 1) นักฟุตบอลต่างชาติที่มีประสบการณ์ในฟุตบอลไทยทั้งในอดีตและปัจจุบัน เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการปรับตัวของนักฟุตบอลต่างชาติ (14 คน) 2) นักฟุตบอลชาวไทย ผู้ฝึกสอนชาวไทยในปัจจุบันที่ร่วมทีมกับนักฟุตบอลต่างชาติหรือมีประสบการณ์ในฟุตบอลลีกต่างประเทศ (11 คน) เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการปรับตัวในมุมมองของคนในสังคมไทยในฐานะตัวแทนที่มีความใกล้ชิด มีความเข้าใจและมีส่วนต่อการปรับตัวของนักฟุตบอลต่างชาติ รวมเป็นจำนวน 25 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกในประเด็นที่สอดคล้องและเป็นส่วนเสริมกับแบบสอบถาม อาทิ การใช้ภาษา พฤติกรรมการใช้ชีวิต ความเป็นอยู่ ปัญหาในการสื่อสาร แนวทางการปรับตัว โดยมีลักษณะเป็นคำถามแบบกึ่งโครงสร้างที่มีลักษณะปลายเปิด และมีการตั้งข้อคำถามแบบตะล่อมเพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างครบถ้วน นอกจากนี้ยังใช้การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมไปพร้อม ๆ กับกระบวนการสัมภาษณ์ โดยนำมาเป็นส่วนเสริมในการวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ในส่วนนี้จะอธิบายเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดปัญหาในการปรับตัวของนักฟุตบอลต่างชาติในการแข่งขันฟุตบอลไทย ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักฟุตบอลต่างชาติในสโมสรฟุตบอลไทยลีก

1.1 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปรับตัวของนักฟุตบอลต่างชาติในด้านคุณลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์

การเข้าเมืองผิดกฎหมาย/วีซ่า/ การนำเข้าสิ่งผิดกฎหมาย พบว่า มีชาวต่างชาติบางกลุ่มแฝงตัวมาในรูปแบบนักฟุตบอลเพื่อที่จะมาทำสิ่งที่ผิดกฎหมายในประเทศไทย ดังนั้นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบมาก คือ กลุ่มนักฟุตบอลแอฟริกันและตะวันออกกลาง กล่าวคือ บรรดาเจ้าของทีมและผู้จัดการทีมที่ตระหนักว่าการนำเข้านักฟุตบอลจากภูมิภาคเหล่านี้จะแฝงปัญหาต่าง ๆ ตามมา

การไม่มีเอเยนต์ส่วนตัว พบว่า นักฟุตบอลต่างชาติที่ไม่จ้างเอเยนต์ทำให้อำนาจในการต่อรองค่าจ้างกับสโมสรต้นสังกัดและศักยภาพในการหาสโมสรใหม่นั้นทำได้ยาก

ประสบการณ์ในการรับมือการใช้ชีวิตในต่างแดน พบว่า มีปัจจัยมาจากเรื่องทัศนคติที่มีผลต่อเนื่องมาจากอายุน้อย (ไม่เกิน 25 ปี) หรือการไม่เปิดรับความแตกต่างทางสังคมหรือไม่พยายามเปลี่ยนแปลงตัวเอง นอกจากนี้

การเตรียมตัวในการใช้ชีวิตในต่างแดนอาจไม่เพียงพอ

1.2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปรับตัวของนักฟุตบอลต่างชาติในด้านความรู้/ความสามารถในการสื่อสารในสังคมไทย

ความรู้ความเข้าใจในสภาพสังคมไทยพบว่า มีปัจจัยมาจากการไม่เตรียมตัวหรือไม่พอเพื่อทำการศึกษาค้นหาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับประเทศไทยยิ่งหากตัวนักฟุตบอลขาดประสบการณ์ในการออกไปค้าแข้งในต่างแดนด้วยแล้วอาจทำให้เกิดปัญหาเรื่องการปรับตัวได้ง่าย

แรงจูงใจในด้านการสื่อสารในสังคมไทยพบว่า มีปัจจัยมาจากสภาพจิตใจภายในของนักฟุตบอลแต่ละคน บางคนอึดเฝ้ามกับความสำเร็จในการค้าแข้งพอมายไทยก็คิดแค่ว่ามาเก็บเงินก้อนสุดท้าย บางรายก็คิดว่าลีกไทยเป็นแค่ลีกระดับล่าง

ความสามารถในการสื่อสารในสังคมไทยพบว่า ภาษาอังกฤษที่สื่อสารในประเทศไทยสามารถใช้ได้ในเฉพาะเมืองใหญ่ๆ เท่านั้น และจะเกิดปัญหาในการสื่อสารภายในสโมสรขนาดเล็กที่ไม่มียงบประมาณในการว่าจ้างล่าม

1.3 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปรับตัวของนักฟุตบอลต่างชาติในด้านทัศนคติ/ความรู้สึกที่มีต่อคนไทย

ทัศนคติ/ความรู้สึกเชิงลบที่มีต่อคนไทยและสังคมไทยโดยรวมพบว่า ในส่วนนี้มีลักษณะในการมองภาพเหมารวมของคนไทยและประเทศไทยโดยรวม เช่น การมีระเบียบวินัยต่ำ

ทุจริต/คอร์รัปชัน การเน้นอาวุโส/พวกพ้อง การทำงานแบบเช้าชามเย็นชาม เป็นต้น

ทัศนคติ/ความรู้สึกเชิงลบที่มีต่อฟุตบอลไทยลีก นักฟุตบอล และผู้ฝึกสอนชาวไทย พบว่า ปัจจัยในด้านนี้เป็นความรู้สึกเชิงลบของนักฟุตบอลต่างชาติในการมองคนไทยในเหตุผลด้านฟุตบอล เนื่องด้วยวงการฟุตบอลไทยยังไม่ประสบความสำเร็จใดๆ ในเวทีระดับโลก เช่น การไม่มีความเป็นมืออาชีพ ระเบียบวินัย การตรงต่อเวลา รูปแบบการซ้อม การจัดการภายในทีม เป็นต้น

1.4 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปรับตัวของนักฟุตบอลต่างชาติในด้านพฤติกรรมการใช้สื่อสารมวลชน

การเสกติดสมาร์ทโฟนสื่ออินเทอร์เน็ตของนักฟุตบอลต่างชาติพบว่า ปัจจัยเหล่านี้จะนำพาปัญหาอื่นๆ เช่น การวิพากษ์วิจารณ์ได้ซหหรือเพื่อนร่วมทีมผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ภาวะการขาดสมาธิในสนามแข่งขันจนกระทบต่อฟอร์มการเล่น เป็นต้น

การใช้สื่อมวลชนของบ้านเกิดตัวเองเพียงอย่างเดียวพบว่า นักฟุตบอลต่างชาติที่มักเลือกรับสื่อฯ ของบ้านเกิดตัวเองเพียงอย่างเดียวก็ไม่อาจเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นได้

1.5 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อแนวทางการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักฟุตบอลต่างชาติในสโมสรฟุตบอลไทยลีก

ปัจจัยด้านความรู้และความคิดพบว่า ส่วนของความไม่เข้าใจหรือไม่รู้ภาษาที่ใช้กันในห้องถิ่นส่วนมากในระยะแรกที่นักฟุตบอลต่างชาติ มักจะประสบปัญหาในด้านการสื่อสาร

กับคนในท้องถิ่น อีกปัจจัยหนึ่งที่พบมาก คือการไม่เข้าใจความหมายแฝง หรือการใช้ภาษาผิดความหมาย รวมไปถึงการเลือกใช้ระดับภาษาที่เหมาะสม และยังมีเรื่องของการขาดความรู้ในวัฒนธรรม/ประเพณีและการใช้ชีวิตในท้องถิ่นไม่ดีพอจนทำให้เข้าใจผิด และในส่วนของความแตกต่างด้านความรู้/ความเข้าใจ/วิถีคิด โดยปัญหาในหัวข้อนี้เกิดเพราะว่าในแต่ละประเทศมีกระบวนการคิดหรือความรู้/เข้าใจที่แตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะวิธีในการจัดหมวดหมู่และการจัดประเภทสิ่งต่าง ๆ ที่ในแต่ละประเทศนั้นไม่เหมือนกัน

ปัจจัยด้านทัศนคติและความรู้สึกพบว่า ในด้านการรับรู้ที่ขาดประสิทธิภาพ กล่าวคือ นักฟุตบอลต่างชาติที่มีปัจจัยด้านนี้จะมีลักษณะการรับรู้ เช่น การรับรู้แบบแซ่แข็ง, การมองแบบเหมารวม, การรับรู้แบบขาวหรือดำทั้งหมดที่กล่าวมา เป็นทั้งมุมมองของนักฟุตบอลต่างชาติที่มองชาวไทย นักฟุตบอลชาวไทยหรือโค้ชมองชาวต่างชาติ หรือนักฟุตบอลต่างชาติมองด้วยกันเอง ส่วนของทัศนคติที่เป็นอุปสรรคในด้านนี้อยู่ในลักษณะของการอคติ การโน้มเอียง นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องของการเอาวัฒนธรรมหรือชาติพันธุ์ของตัวเองเป็นศูนย์กลาง และในส่วนของขาดอารมณ์/ความรู้สึกเกื้อหนุนจะอยู่ในรูปแบบการไม่ยอมรับความแตกต่างกันทางวัฒนธรรม/สังคมของนักฟุตบอลต่างชาติ รวมถึงการขาดความช่วยเหลือสนับสนุนของคนในท้องถิ่นที่นักฟุตบอลที่คนนั้นไปอาศัยอยู่

ปัจจัยด้านพฤติกรรม พบว่า มีลักษณะพฤติกรรมบางอย่างที่เป็นอุปสรรคต่อการเล่น

ฟุตบอลและการปรับตัวภายใต้วัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นผลมาจากการรับรู้และทัศนคติในเชิงลบสะท้อนออกมาในรูปแบบของพฤติกรรมเชิงลบบางอย่าง

จากการวิเคราะห์ผลในส่วนของปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดปัญหาในการปรับตัวของนักฟุตบอลต่างชาติ สามารถพัฒนาเป็นแนวทางในการสื่อสารเพื่อการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักฟุตบอลต่างชาติในสโมสรฟุตบอลไทยลีก ดังหัวข้อต่อไปนี้

2. แนวทางในการสื่อสารเพื่อการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักฟุตบอลต่างชาติในสโมสรฟุตบอลไทยลีก

2.1 แนวทางปรับตัวในด้านคุณลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์

แนวทางปรับตัวของนักฟุตบอลต่างชาติ

การใช้เอเยนต์ส่วนตัว กล่าวคือ การใช้เอเยนต์ หรือบริษัทเอเยนต์คอยพิทักษ์ผลประโยชน์คอยพูดคุยเรื่องสัญญา หรือการขอขึ้นเงินเดือน ถ้าหากกรณีนักฟุตบอลต่างชาติที่ไม่มีเงินจ้างเอเยนต์แพง ๆ ก็อาจให้คนสนิทเพื่อนหรือคนในครอบครัว สอบไปอนุญาตเอเยนต์ก็ได้เช่นกัน เนื่องจาก จะได้ไม่ต้องเสียเงินจ้างนำครอบครัว เพื่อน คนสนิทมาอาศัยด้วย กล่าวคือ การมีคนมาอยู่ด้วยจะช่วยลดภาวะการคิดถึงบ้านเกิดลงได้ และทำให้นักฟุตบอลมีสมาธิมากขึ้นในการซ้อมหรือแข่งขันฟุตบอล

รวมกลุ่มระหว่างนักฟุตบอลต่างชาติ เป็นการสร้างเครือข่ายระหว่างนักฟุตบอลต่างชาติด้วยกัน ตลอดจนการมีสังคมไว้เพื่อช่วยลดภาวะ

การคิดถึงบ้านเกิด กรณีที่อาศัยอยู่คนเดียว หรือมีเพื่อนช่วยให้คำปรึกษา หรืออย่างน้อยก็ยังมีคนที่สามารถสื่อสารภาษาเดียวกันได้

แนวทางการปรับตัวที่ได้จากคนในสังคมไทย

การช่วยเหลือด้านสวัสดิการจากทางสโมสร กล่าวคือ เป็นการช่วยเหลือด้านสวัสดิการ เช่น การช่วยเหลือด้านที่พัก หรือการเดินทางแก่นักฟุตบอลจากทางสโมสร

2.2 แนวทางปรับตัวในด้านความรู้/ความสามารถในการสื่อสารในสังคมไทย

แนวทางปรับตัวของนักฟุตบอลต่างชาติ

เรียนรู้การใช้ชีวิตนอกสนามมากขึ้น กล่าวคือ การเตรียมตัวให้พร้อมในเรื่องของการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่นอกสนามก็เป็นสิ่งสำคัญ และที่สำคัญที่สุดคือภาษา นอกจากนี้ นักฟุตบอลต่างชาติเหล่านี้ก็ไม่ควรวางตัวเป็นผู้รับอย่างเดียว ควรเข้าหาสังคมด้วยเช่นกัน

แนวทางการปรับตัวที่ได้จากคนในสังคมไทย

คนไทยเป็นเจ้าบ้านที่ดี กล่าวคือ ประชาชนชาวไทยช่วยเหลือเกื้อกูลและไม่เอารัดเอาเปรียบนักฟุตบอลเหล่านี้ เช่น ช่วยแนะนำการใช้ชีวิตในท้องถิ่น ทั้งในการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษ และอวัจนภาษา

การช่วยเหลือจากนักฟุตบอลและโค้ชภายในทีม กล่าวคือ นักฟุตบอลชาวไทยมีการช่วยเหลือนักฟุตบอลต่างชาติในการปรับตัว เช่น ช่วยขับรถรับส่ง รวมถึงช่วยเหลือในการสื่อสาร ส่วนโค้ชก็จำเป็นต้องสื่อสารภาษาอังกฤษ

ได้บ้าง หรือในกรณีที่นักฟุตบอลต่างชาติสื่อสารภาษาไทยได้ เช่น พูดด้วยสำเนียงที่ชัดเจนและช้าเพื่อให้เข้าใจได้ง่าย

การช่วยเหลือจากทางสโมสรด้านภาษา กล่าวคือ สโมสรช่วยส่งเสริมให้นักฟุตบอลต่างชาติไปเรียนเพิ่มเติมเกี่ยวกับภาษาท้องถิ่น หรือช่วยเหลือเกี่ยวกับการสื่อสาร เช่น การว่าจ้างล่าม หรือว่าจ้างโค้ชที่สามารถสื่อสารได้หลายภาษา

2.3 แนวทางปรับตัวในด้านทัศนคติ/ความรู้สึกที่มีต่อคนไทย

แนวทางปรับตัวของนักฟุตบอลต่างชาติ

เปิดใจยอมรับ/การมองโลกให้กว้างขึ้น กล่าวคือ นักฟุตบอลมีการเปิดใจยอมรับความแตกต่างในสังคมโดยการมองโลกให้กว้างและมองในมุมมองบวก

แนวทางการปรับตัวที่ได้จากคนในสังคมไทย

การสร้างทัศนคติเชิงบวกของคนไทยที่มีต่อนักฟุตบอลต่างชาติ กล่าวคือ นักฟุตบอลไทยมีการแสดงความเป็นมืออาชีพออมาระหว่างซ้อมหรือการแข่งขันจริง รวมทั้งการแสดงมิตรภาพ ส่วนของโค้ชนั้นก็จะเป็นความเป็นมืออาชีพในการฝึกสอน และส่วนของสโมสรต้นสังกัดนั้นมีการจัดกิจกรรมในการละลายพฤติกรรมนักฟุตบอลต่างชาติ

2.4 แนวทางปรับตัวในด้านพฤติกรรม การใช้สื่อสารมวลชน

แนวทางปรับตัวของนักฟุตบอลต่างชาติ

รู้จักเลือกใช้สมาร์ทโฟน/การรู้เท่าทันสื่อออนไลน์ โดยนักฟุตบอลต่างชาติมีการใช้สมาร์ทโฟนแท็บเล็ตโน้ตบุ๊กหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อเข้าสู่โลกออนไลน์เพื่อประโยชน์ในการปรับตัว เช่น การใช้สื่อออนไลน์ในการเรียนภาษาอังกฤษหรือภาษาไทย เพื่อหาข้อมูลความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย หรือเพื่อศึกษาฟอร์มการเล่นเพื่อใช้ในการพัฒนาการเล่นของตนให้ดีขึ้น

ใช้สมาร์ทโฟน/สื่อออนไลน์การรวมกลุ่มระหว่างชาวต่างชาติ เป็นการประยุกต์เทคโนโลยีสื่อ ฯ เพื่อประโยชน์ในการหาเพื่อนและการเข้าสังคม ส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบของกลุ่มสังคมออนไลน์ เฟสบุ๊ค ทวิตเตอร์ หรือไลน์

แนวทางการปรับตัวที่ได้จากคนในสังคมไทย

การออกกฎระเบียบของสโมสรหรือจากหัวหน้าผู้ฝึกสอน กล่าวคือ ทางสโมสรมีการควบคุมปริมาณการใช้สมาร์ทโฟน นอกจากนี้ยังมีการกำหนดข้อตกลงในการโพสต์ข้อความในสื่อสังคมออนไลน์ด้วย

2.5 แนวทางการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักฟุตบอลต่างชาติในสโมสรฟุตบอลไทยลีก

(1) แนวทางการปรับตัวทางวัฒนธรรมในด้านความรู้และความคิด เป็นผู้รับ/ส่งสารเชิงรุก กล่าวคือ นักกีฬาฟุตบอลต่างชาติจะมีลักษณะของความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองมากกว่าที่จะอยู่เฉย ๆ คอยเป็นผู้รับอย่างเดียว อาทิ การลงคอร์สเรียนภาษา การสอบถามจากคนในท้องถิ่น/เพื่อน ๆ นักฟุตบอลในเรื่องที่สงสัย เปิดมุมมอง/ความคิดใหม่ ๆ การเปลี่ยนความคิด

ของตัวเองโดยมีการเปิดมุมมองใหม่ให้กับตัวเอง กล่าวได้ว่าเป็นการมองสังคมไทยให้กว้างขึ้น พยายามสังเกตสิ่งที่อยู่รอบตัว พยายามคิดใหม่ พยายามทำใหม่ เรียนรู้จากประสบการณ์รอบตัว การเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเอง และคอยแก้ไขปรับปรุงในสิ่งที่ไม่รู้หรือในสิ่งที่ได้ทำผิดพลาดไปแล้ว โดยเพิ่มกรอบการตีความเพื่อทำความเข้าใจกับระบบสารที่หลากหลายในสังคมที่แตกต่าง

(2) แนวทางการปรับตัวทางวัฒนธรรมในด้านทัศนคติและความรู้สึกตื่นตัวและตระหนักตนเองอยู่เสมอ กล่าวคือ การตื่นตัวจะเป็นการส่งเสริมภาวะการรับรู้ในการให้ความสำคัญในการตอบสนองที่ดีต่อคนไทย รวมถึงการกระตุ้นความรู้สึกในการใช้ภาษาและการสื่อสาร นอกจากนี้การตระหนักตนเอง เป็นการรับรู้ตัวตนที่ป้องกันการรับรู้ขาดประสิทธิภาพอย่างได้เอาใจเขามาใส่ใจเรา เป็นการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลและวัฒนธรรม เอาใจใส่ต่อการแสดงอารมณ์ของตนและคนรอบข้าง ตระหนักถึงการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม นอกจากนี้การไม่อคติ หรือการไม่เอาวัฒนธรรมตนเองเป็นศูนย์กลาง มองโลกในมุมบวก เป็นการแสดงทัศนคติต่อคนต่างวัฒนธรรมโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรัก ซึ่งเป็นการแสดงอารมณ์พื้นฐานที่สำคัญในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น

(3) แนวทางการปรับตัวทางวัฒนธรรมในด้านพฤติกรรม มีพฤติกรรมโดยรวมเชิงบวกที่มีต่อคนรอบข้าง : สิ่งนี้นักฟุตบอลต่างชาติที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมีการปรับตัว

ที่ดีและเห็นได้ในเชิงประจักษ์ คือการแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะเชิงบวก ซึ่งเป็นแรงผลักดันจากสิ่งอยู่ภายในทั้งความรู้และความคิด/ทัศนคติและความรู้สึก

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลวิจัยที่ผ่านมา ผู้วิจัยได้อภิปรายผลออกมาในรูปแบบของ “กระบวนการเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่และการปรับตัวนักฟุตบอลต่างชาติในสโมสรไทยลีก” เป็นการนำแนวคิดกระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรมของ Gullahorn (1963) มาประยุกต์ให้เข้ากับกระบวนการปรับตัวเพื่อเข้าสู่วัฒนธรรมไทยของนักฟุตบอลต่างชาติในสโมสรฟุตบอลไทยลีก สามารถแบ่งได้เป็น 8 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขั้นดื่มน้ำผึ้งพระจันทร์ (honeymoon stage) พบว่า นักฟุตบอลต่างชาติส่วนใหญ่ที่อยู่ในขั้นตอนนี้จะเป็นนักฟุตบอลเพิ่งย้ายมาใหม่อยู่ในประเทศไทยได้ไม่เกิน 3 เดือน ในขั้นนี้เป็นช่วงที่นักฟุตบอลต่างชาติมีความตื่นตาตื่นใจ และอยากรู้อยากเห็นวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมใหม่ ๆ ที่ตนเพิ่งเข้ามาอยู่อาศัย แม้จะรู้สึกคิดถึงบ้านเกิดเมืองนอนของตนบ้างก็ตาม โดยนักฟุตบอลเหล่านี้จะมีวิธีการในการใช้ชีวิตในช่วงแรกๆ เช่น การนำครอบครัวมาอยู่ด้วย หรือการแซทหรือใช้สื่อโซเชียลมีเดียพูดคุยกับคนในบ้านเกิด หรือสื่อสารกับกลุ่มชาติเดียวกัน หรือวัฒนธรรมใกล้เคียงกัน

2. ขั้นเผชิญอุปสรรค (hostility stage) พบว่า นักฟุตบอลต่างชาติส่วนใหญ่ที่อยู่ประเทศได้สักระยะ อาจเป็นเวลามากกว่า 6 เดือน ไม่เกิน 1 ปี จะเริ่มเข้าสู่โลกแห่งความจริง หลาย ๆ คน

อาจรู้สึกเครียด แปลกแยก สับสน และทำอะไรไม่ถูกในการใช้ชีวิตในประเทศไทยจนเริ่มขาดความมั่นใจ ถ้าไม่พยายามที่จะปรับตัวให้ดีขึ้นก็จะทำให้เข้าสู่ช่วงที่ 3 และหากปรับตัวไม่ได้กระบวนการปรับตัวก็จะจบสิ้นลง ณ จุดนี้เท่านั้น

3. ขั้นตระหนกทางวัฒนธรรม (culture shock stage) เป็นช่วงต่อจากขั้นที่ 2 จะอยู่ช่วงเวลาที่ไม่ค่อยดีนัก เมื่อมาถึงจุดนี้ถ้ายังไม่ท้อแท้ที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับคนของวัฒนธรรมไทย ทำให้เริ่มเก็บตัวไม่อยากออกไปไหน รู้สึกคิดถึงบ้าน อยู่คนเดียวหรืออยู่กับเฉพาะคนในวัฒนธรรมเดียวกัน เวลาซ้อมหรือแข่งฟุตบอลเสร็จก็จะแยกย้ายกลับเลย โดยนักฟุตบอลในกรณีที่ไม่สามารถสื่อสารกับคนในท้องถิ่นได้ส่วนใหญ่จะประสบปัญหานี้ และถ้าปรับตัวไม่ได้ก็จะส่งผลให้ฟอร์มการเล่นในสนามไม่ดี ส่วนใหญ่ก็จะไม่ได้ไปต่อ อาจถูกยกเลิกสัญญา หรือไม่ต่อสัญญา นอกจากนี้อีกปัญหานึงก็คืออาการบาดเจ็บจากการฝึกซ้อมและการแข่งขันก็เป็นสาเหตุเช่นกัน ในกรณีศึกษาฟุตบอลไทยลีกนั้น พบนักฟุตบอลต่างชาติในลักษณะนี้ค่อนข้างมาก ส่วนใหญ่จะพบในกลุ่มนักฟุตบอลที่ไม่พยายามปรับตัว เช่น ไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษ หรือไม่พยายามเรียนรู้ภาษาไทย โดยมักจะยึดเอาวัฒนธรรมประเทศเองเป็นศูนย์กลาง

4. ขั้นการเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ (gradual adjustment stage) พบว่า นักฟุตบอลต่างชาติที่อยู่ในประเทศไทยมากกว่า 1 ปีขึ้นไป เริ่มที่จะมีการเรียนรู้ที่จะปรับตัว เป็นช่วงที่นักฟุตบอลเหล่านี้รู้สึกเข้าใจทางมากขึ้นในวัฒนธรรมใหม่ ได้เรียนรู้ภาษา/วัฒนธรรมของประเทศไทย

ทำให้สามารถอยู่ในประเทศไทยได้ดียิ่งขึ้น โดยสามารถออกไปไหนมาไหนได้แล้ว โดยในช่วงการปรับตัวนี้ นักฟุตบอลต่างชาติส่วนใหญ่มักจะนำครอบครัวของตนเข้ามาอาศัยอยู่ด้วย และอาจมีการเริ่มเข้าสู่สังคมและสื่อสารกับคนไทยมากขึ้น โดยสามารถที่จะพูดภาษาไทยในคำศัพท์พื้นฐานได้บ้าง

5. ขั้นปรับตัวกับวัฒนธรรมใหม่ (adaptation stage) พบว่า นักฟุตบอลต่างชาติส่วนใหญ่ที่ใช้ชีวิตในประเทศไทยมากกว่า 3 ปีขึ้นไป จะสามารถปรับตัวให้กับความเป็นอยู่ในประเทศไทยได้อย่างดี ซึ่งเป็นช่วงที่นักฟุตบอลจะรู้สึกว่าการวัฒนธรรมใหม่เป็นเสมือนบ้านของตนเอง รู้สึกปลอดภัยและเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมเจ้าบ้าน โดยสามารถใช้ชีวิตไปไหนมาไหนได้อย่างสบาย สามารถรับประทานอาหารท้องถิ่นได้ และสามารถพูดคุยเป็นภาษาท้องถิ่นอย่างดี นอกจากนี้การเล่นฟุตบอลอาชีพในไทยก็เป็นไปอย่างราบรื่น

ทั้งนี้ในขั้นตอนการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักฟุตบอลต่างชาติจะพบว่า ตัวนักฟุตบอลต่างชาติจะมีการลักษณะการปรับตัวสู่วัฒนธรรมใหม่ในหลากหลายรูปแบบ ทั้งนี้ นักฟุตบอลต่างชาติจะเลือกปรับตัวในแบบใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในบริบทสถานการณ์ที่ต้องพบเจอในสังคมไทย ในส่วนนี้ได้มีแนวคิดเกี่ยวกับทิศทางการปรับตัวตามอัตลักษณ์ของ Berry (1987) เพื่อมาอธิบายลักษณะการปรับตัวสู่วัฒนธรรมใหม่ของนักฟุตบอลต่างชาติในสโมสรไทยลีก โดยแบ่งได้ดังนี้

- ยึดติดในอัตลักษณ์ตนเองสูง

(ethnic-oriented identity) มีลักษณะของการยึดติดอยู่กับอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ตนเองสูง และรับวัฒนธรรมไทยน้อย หรือไม่รับเลย หมายความว่า นักฟุตบอลกลุ่มนี้มีความเป็นตัวตนสูง โดยส่วนใหญ่เป็นนักฟุตบอลที่มาจากประเทศที่มีพื้นฐานทางการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ที่ค่อนข้างแข็งแกร่งกว่าประเทศไทย เช่น นักฟุตบอลจากยุโรป เป็นต้น

- รักษาอัตลักษณ์ไว้ทั้งสองฝั่ง (bicultural identity) มีลักษณะของการรักษาอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ของตนไว้ และในขณะเดียวกันก็มีการปรับเอาวัฒนธรรมไทยเข้ามาด้วย นั่นหมายความว่า นักฟุตบอลกลุ่มนี้มีความยืดหยุ่นในการปรับตัวสูง ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักฟุตบอลที่สามารถปรับตัวได้แล้ว ในสังคมไทย อาทิ กลุ่มนักฟุตบอลจากบราซิล ที่มักมีวิถีชีวิตในรูปแบบวัฒนธรรมดั้งเดิม แต่ก็มีการประยุกต์แนวทางดังกล่าวให้เข้ากับวัฒนธรรมไทยไปพร้อม ๆ กัน เช่น นักฟุตบอลสัญชาติบราซิลมีการปรุงอาหารสไตล์บราซิล อาทิ บาร์บีคิว กาแฟ โกโก้ นำมาทำรสชาติให้เข้ากับอาหารไทย

- ทิ้งอัตลักษณ์เดิม ยึดวัฒนธรรมใหม่ (assimilation identity) เป็นการไม่ยึดติดกับอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของตนเอง และมองตนเองว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทย นักฟุตบอลกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะมาจากประเทศที่ค่อนข้างยากจน มีปัญหาทางการเมือง หรือสงคราม ทั้งนี้การมาทำงานในประเทศไทยเป็นทุกอย่างของชีวิต เนื่องจากมีรายได้ที่ดีกว่าประเทศไทยของตน นอกจากนี้นักฟุตบอลกลุ่มนี้ยังนำพา

ครอบครัวเข้ามาอาศัยในประเทศไทย พร้อมกับมีความต้องการที่จะอยู่อาศัยอย่างถาวรจนได้รับสัญชาติไทย เช่น นักฟุตบอลหลาย ๆ คนจากทวีปแอฟริกา

- ไม่ยึดติดอัตลักษณ์ใด ๆ (marginal identity) เป็นการไม่รู้สึกรู้ว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของชาติพันธุ์ของตนเอง และในวัฒนธรรมไทยของไทย จากการศึกษา ไม่พบว่านักฟุตบอลต่างชาติที่มีทิศทางการปรับตัวในลักษณะนี้

เนื่องจากคนในกลุ่มนี้มีลักษณะในการปรับแบบคนชายขอบ (marginal man) เช่น ผู้ลี้ภัยชนกลุ่มน้อย หรือผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม Berry (1989) ได้ปรับทิศทางการปรับตัวเล็กน้อย โดยมีการคำนึงถึงทัศนคติและความพึงพอใจของชาวต่างชาติต่อการเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่ ไปพร้อม ๆ กับการต้องการคงไว้ในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ทิศทางการปรับตัวตามอัตลักษณ์ชาติพันธุ์/วัฒนธรรมและความพึงพอใจส่วนตน (ปรับจาก Berry, 1987)

ทิศทางการปรับตัวตามอัตลักษณ์ ชาติพันธุ์/วัฒนธรรม และความพึงพอใจส่วนตน		การเปิดรับวัฒนธรรมใหม่	
		เปิดรับ	ไม่เปิดรับ
อัตลักษณ์	ยึดติด	รักษาอัตลักษณ์ไว้ทั้งสองฝั่ง	ยึดติดอัตลักษณ์ตนเองสูง
ทางชาติพันธุ์เดิม	ไม่ยึดติด	ทิ้งอัตลักษณ์เดิม ยึดวัฒนธรรมใหม่	ไม่ยึดติดอัตลักษณ์ใด ๆ เลย

จากตารางสามารถกล่าวได้ว่า ลักษณะการปรับตัวของนักฟุตบอลต่างชาตินั้นสะท้อนการแบ่งทิศทางการปรับตัวตามลักษณะต่างๆ ที่แตกต่างกันไปตามพื้นฐานความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศบ้านเกิดของตนเอง กล่าวคือ นักฟุตบอลต่างชาติที่มาประเทศที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่เข้มแข็งนั้นจากมีแนวโน้มจะมีการยึดติดกับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมหรือชาติตนเองที่ค่อนข้างสูง หรือนักฟุตบอลที่มีจากประเทศที่สภาพเศรษฐกิจย่ำแย่ มีปัญหาทางการเมืองอย่างรุนแรง เช่น ประเทศจากทวีปแอฟริกา จะมีแนวโน้มในการทิ้งอัตลักษณ์เดิมของประเทศตนและยึดถือวัฒนธรรมใหม่เพื่อให้ตนสามารถทำมาหากินในประเทศใหม่ได้อย่างยาวนาน เป็นต้น ทั้งนี้ การปรับตัวของนักฟุตบอลแต่ละคนยังจำเป็นต้องมาจากความพึงพอใจภายในของแต่ละบุคคลด้วยเช่นกัน

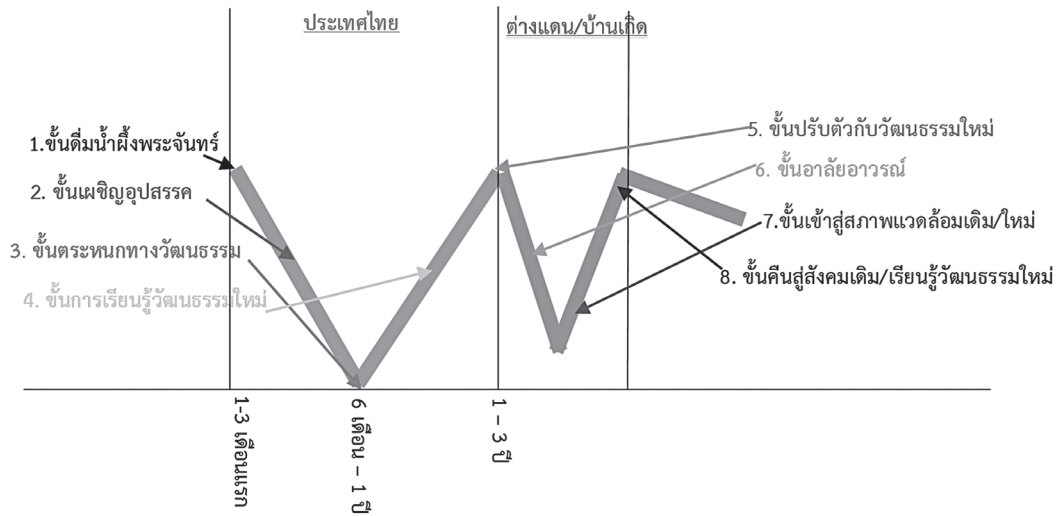
6. ขั้นอวลัยอาวรณ (ambivalence stage) พบว่า นักฟุตบอลต่างชาติที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยจนปรับตัวได้แล้ว อาจจะอยู่ในช่วงปลายอาชีพค้าแข้งใกล้ที่จะเลิกเล่น หรืออาจไม่อยู่ในแผนการทำทีม เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงโค้ช ทำให้ต้องย้ายทีมไปเล่นในลีกต่างประเทศ บางส่วนอาจย้ายกลับบ้านเกิด นักฟุตบอลต่างชาติอาจรู้สึกใจหายและอวลัย

วัฒนธรรมใหม่ ประกอบกับความรู้สึกตื่นเต้น/ดีใจที่จะได้กลับบ้านเกิดของตนเอง สำหรับนักฟุตบอลต่างชาติที่ย้ายไปเล่นในลีกใหม่ในต่างประเทศ ก็ต้องเจอวิถีการปรับตัวทางวัฒนธรรมใหม่ไปเรื่อย ๆ

7. ขั้นเข้าสู่สภาพแวดล้อมเดิม/ใหม่ (re-entry culture shock stage) พบว่า นักฟุตบอลต่างชาติที่กลับอยู่บ้านเกิดหรือย้ายไปต่างแดน ไม่ว่าจะด้วยกรณีใด ๆ ก็ตามแล้วนักฟุตบอลเหล่านั้นกลับรู้สึกที่บ้านเกิดของตนแตกต่างไปจากความคาดหวังและต่างจากที่เคยเป็น ทำให้ไม่รู้สึกคุ้นเคย เหตุเพราะเคยใช้ชีวิตในต่างแดนจนชินเสมือนว่าอยู่บ้านของตัวเอง หรือสำหรับคนที่ย้ายไปในประเทศใหม่ ก็จะมีการปรับตัวอีกครั้งแต่จะมีกระบวนการเรียนรู้ที่ง่ายขึ้นกว่ารอบแรก เนื่องจากมีประสบการณ์ในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม

8. ขั้นกลับคืนสู่สังคมเดิม/เรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ (resocialization stage) เป็นขั้นตอนที่นักฟุตบอลต่างชาติกลับไปอยู่ประเทศของตนหรือไปประเทศใหม่ได้ลึกซึ้ง โดยจะค่อย ๆ ปรับตัวกลับเข้าสู่วัฒนธรรมในที่ประเทศที่ตนอาศัยอยู่

จากจากวิเคราะห์ทั้งหมดสามารถอธิบายสรุปได้ดังแผนภาพกระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรม (W – Shaped Model)

ภาพที่ 2 แสดงการประยุกต์ W-Shaped Model ตามกระบวนการปรับตัวของนักฟุตบอลต่างชาติในสโมสรฟุตบอลไทยลีก (ปรับจาก Gullahorn, 1963: Ting-Toomey, 1999)

จากแผนภาพ มีข้อสังเกตว่า ในแต่ละขั้นตอน ตัวนักฟุตบอลต่างชาติจำเป็นต้องสื่อสารกับคนในท้องถิ่นเพื่อการปรับตัวอยู่ตลอดเวลา ทั้งกับเพื่อนร่วมทีม โค้ชในสนามฟุตบอล สนามซ้อม หรือภายนอกสนาม อย่างคนไทยคนต่างชาติด้วยกัน เป็นต้น โดยเฉพาะในขั้นที่วิกฤตในช่วงระหว่างขั้นที่ 2 - 3 (กราฟดังลง) ซึ่งนักฟุตบอลต่างชาติมีความจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงการสื่อสารเพื่อปรับตัวทางวัฒนธรรมอย่างสูง โดยจำเป็นความพยายามในการเปิดใจและเรียนรู้ในการสื่อสารภายในสังคมไทยให้มากขึ้นนอกเหนือจากเล่นฟุตบอลเพียงอย่างเดียว หากนักฟุตบอลต่างชาติสามารถผ่านจุดที่ต่ำสุดของกระบวนการปรับตัวในขั้นที่ 3 การตระหนักทางวัฒนธรรมได้แล้วนั้นช่วงกราฟจะค่อยๆ สูงขึ้น กล่าวคือ นักฟุตบอลเหล่านี้จะค่อยๆ เรียนรู้และปรับตัวเข้าวัฒนธรรมไทยมากขึ้น ซึ่งอาจกินเวลาตั้งแต่ 1-3 ปี หรือนานกว่านั้น ขึ้นอยู่กับ

ความพยายาม มุมมอง ความคิด ทักษะในการปรับตัวของแต่ละคนด้วย

ดังนั้นในข้อสรุปและการอภิปรายผลทั้งในส่วนของแนวทางการปรับตัวของนักฟุตบอลต่างชาติในสโมสรฟุตบอลไทยลีกทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ ปัจจัยด้านความรู้/ความสามารถทางการสื่อสารในสังคมไทย ปัจจัยด้านทัศนคติที่มีต่อคนไทยในสังคมไทยและปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้สื่อมวลชนไทยและการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักฟุตบอลต่างชาติในสโมสรฟุตบอลไทยลีกทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้/ความคิด อารมณ์และความรู้สึก พฤติกรรม รวมทั้งกระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรม โดยสามารถอธิบายสรุปออกมาได้แบบจำลองการวิจัย “แนวทางการสื่อสารเพื่อปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักฟุตบอลต่างชาติ” ดังต่อไปนี้

แนวทางการปรับตัวทางวัฒนธรรม

- 1. ด้านคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์**
 - ความรู้ความเข้าใจเชิงบวก อารมณ์และความรู้สึกเชิงบวก พฤติกรรมเชิงบวก
 - สำหรับนักฟุตบอลต่างชาติ**
 - ควรเรียนรู้การใช้วัฒนธรรมท้องถิ่น การใช้ชีวิตพร้อมกันในสนาม
 - เรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น การใช้ชีวิตหลักมารยาทในสังคม และภาษา
 - พยายามพูดคุย ถามในสิ่งที่ไม่รู้
 - ออกไปกับเพื่อนร่วมทีมหรือหาคู่กิจกรรม (เชิงบวก) ร่วมกัน
- 2. ด้านความรู้/ความสามารถในการสื่อสาร**
 - สำหรับคนไทย**
 - เป็นจำกั้นที่ดี
 - นักฟุตบอลที่ดีไม่สมควรช่วยเหลือทั้งในและนอกสนาม
 - สมควรช่วยเหลือเกื้อกูลดูแล
 - ช่วยแนะนำการใช้ชีวิตในท้องถิ่น
 - สื่อสารเป็นภาษาอังกฤษ และการใช้วันละภาษา
 - สอนการใช้ภาษาไทย
 - ส่งเสริมไปเรียนภาษาท้องถิ่น
 - ว่าจ้างล่าม หรือให้พี่ที่พัฒนาารสื่อสารได้หลายภาษา
 - ให้นักฟุตบอลชาติเดียวกัน
- 3. ด้านทัศนคติที่มีต่อคนไทย**
 - สำหรับนักฟุตบอลต่างชาติ**
 - ควรรู้จักเลือกใช้เครื่องมือสื่อสารให้เป็ประโยชน์
 - พยายามรู้เท่าทันสื่อออนไลน์
 - ใช้สร้างสังคมกลุ่มเพื่อน
 - ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประเทศไทย
 - ฝึกภาษาท้องถิ่น
 - ใช้เพื่อสร้างความบันเทิง
 - ใช้ในการเรียนรู้เกี่ยวกับฟุตบอล
- 4. ด้านพฤติกรรมการใช้สื่อมวลชน**
 - สำหรับคนไทย**
 - ไม่ควรใช้ศรออกกฎระเบียบในการใช้สื่อ
 - ควบคุมปริมาณการใช้สื่อและเครื่องมือสื่อสาร
 - ควบคุมหรือกั้นแข่งขัน
 - ดูแลเรื่องการให้สื่อสังคมออนไลน์

ภาพที่ 3 แสดงแนวทางการปฏิรูปทางวัฒนธรรมของนักฟุตบอลต่างชาติในประเทศไทย

จากภาพที่ 3 สามารถอธิบายสรุปได้ว่าแนวทางการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักฟุตบอลต่างชาตินั้นจะมีแนวทางในการปฏิบัติแบ่งได้เป็น 4 ส่วนใหญ่ ๆ คือ ด้านคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ ด้านทัศนคติที่มีต่อคนไทย ด้านความรู้/ความสามารถในการสื่อสาร และด้านพฤติกรรมการใช้สื่อมวลชน ที่ทั้งนักฟุตบอลต่างชาติและคนไทยในฐานะเจ้าบ้านจำเป็นต้องมีความรู้/ความคิด และอารมณ์และความรู้สึกในเชิงบวก เช่น การเป็นผู้รับส่ง/สารเชิงรุก เปิดมุมมองใหม่ ๆ เรียนรู้จากประสบการณ์ส่วนตัว และตระหนักตนเอง หรือการเอาใจเขามาใส่ใจเราที่จะส่งผลให้ตัวนักฟุตบอลต่างชาติมีการแสดงออกด้านพฤติกรรมเชิงบวกที่สามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับตัวในลักษณะต่าง ๆ กันออกไป โดยสามารถแบ่งเป็นหัวข้อย่อยในแต่ละแนวทางปฏิบัติ กล่าวคือ แนวทางปรับตัวทางวัฒนธรรมสำหรับตัวนักฟุตบอลต่างชาติ และแนวทางการช่วยเหลือของคนในสังคมไทยที่มีรายละเอียดแตกต่างกันไปตามแต่ละหัวข้อ

ในการอภิปรายผลที่ผ่านมาจะพบว่ากระบวนการสื่อสารนั้นแฝงอยู่ในทุก ๆ ส่วนของกระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักฟุตบอลต่างชาติ ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนในการเข้ามาในประเทศไทย ได้แก่ การขอวีซ่า การเจรจาเรื่องสัญญา การเดินทาง การหาที่พักอาศัย ฯลฯ หรือในขั้นตอนของการปรับตัวในประเทศไทย ได้แก่ การเรียนรู้ภาษา การศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทย การสร้างความสัมพันธ์กับ

คนในสังคมไทย ตลอดจนการพูดคุยเกี่ยวกับทัศนคติกับโค้ชและเพื่อนร่วมสโมสรในการซ้อมและการลงแข่งขันจริง ฯลฯ สอดคล้องกับแนวคิดของ Devito (1995) ที่ได้กล่าวไว้ว่าการสื่อสารนั้นเป็นสิ่งสำคัญสำหรับมนุษยชาติที่สามารถใช้การสื่อสารเหล่านี้เพื่อในการตอบสนองความพึงพอใจส่วนตัว เช่น การเป็นที่พึงพอใจหรือเพื่อสร้างความบันเทิง หรือการใช้การสื่อสารเพื่อที่จะเข้าใจและเรียนรู้ตนเองและสิ่งแวดล้อมที่ตัวอาศัยอยู่ รวมทั้งยังสามารถใช้การสื่อสารเป็นตัวช่วยในการสร้างความสัมพันธ์และการปรับตัวในสังคมที่มีความแตกต่างได้เช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ส่งเสริมบทบาทของสื่อมวลชนในการพัฒนาด้านความคิดและการให้ความรู้ความเข้าใจ ด้านทัศนคติอารมณ์ ความรู้สึก และด้านพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมต่างชาติที่เกี่ยวข้อง

2. ส่งเสริมบทบาทของสื่อมวลชนในการผสมผสานทางวัฒนธรรม (hybrid culture)

3. สมาคมฟุตบอลฯ ภาครัฐบาล เอกชน หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับฟุตบอลไทยนำข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้าไปพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อใช้ประโยชน์ในการปรับตัวสำหรับนักฟุตบอลต่างชาติในไทยลีกหรือนักฟุตบอลชาวไทยที่จะไปค้าแข้งในต่างแดน

4. บริษัทไทยลีก สโมสรฟุตบอลต่าง ๆ นำปัญหาที่เกิดจากการปรับตัวของนักฟุตบอล

ต่างชาติมาเพื่อกำหนดนโยบาย ข้อบังคับเกี่ยวกับการดูแลนักฟุตบอลต่างชาติเหล่านี้ให้เป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับแผนแม่บทพัฒนาฟุตบอลไทย ระยะยาว 20 ปี (2017-2036) (Fathailand, 2561) ดังนี้

4.1 ผลักดันให้มีสมาคมนักฟุตบอลอาชีพแห่งประเทศไทยที่ครอบคลุมทั้งนักฟุตบอลชาวไทยและชาวต่างชาติ

4.2 ควรมีระเบียบการบริหารจัดการเกี่ยวกับระบบเอเยนต์นักฟุตบอลตามรูปแบบของฟีฟ่า

4.3 ควรที่จะให้การช่วยเหลือในแง่ของภาษา

4.4 ควรเพิ่มการช่วยเหลือด้านการจัดการความแตกต่างทางวัฒนธรรม “culture diversity management” โดยอาจมีการจัดตั้งแผนก “diversity management” “office of diversity” “diversity minority affair”

4.5 จัดให้มีหลักสูตรการฝึกอบรมทางวัฒนธรรมเพื่อเป็นการช่วยในการปรับตัวทางวัฒนธรรมของตัวนักฟุตบอลต่างชาติกับนักฟุตบอลไทยและเป็นการจัดการความแตกต่างทางวัฒนธรรมในเบื้องต้น

ข้อเสนอสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์เอกสารเข้ามาเสริมในการเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพด้วย เพื่อเพิ่มมิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

2. เพื่อความเฉพาะเจาะจงในแต่ละสัญชาติ ในการวิจัยครั้งต่อไป ทำการศึกษาลงลึกไปในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่มภูมิภาคหรือเชื้อชาติเดียวกัน

3. โดยนางงานวิจัยนี้ไปประยุกต์เพื่อการศึกษาในเรื่องของแนวทางการสื่อสารเพื่อการปรับตัวสำหรับนักฟุตบอลชาวไทยในการค้าแข้งในต่างแดน โดยนางงานวิจัยนี้ไปประยุกต์

4. เพื่อขยายขอบเขตทางในการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมในวงการกีฬา ต้องทำการเก็บข้อมูลในส่วนของผู้เกี่ยวข้องในวงการกีฬาอื่น ๆ ด้วย นอกจากนี้ยังสามารถเก็บข้อมูลจากผู้ชมหรือคนในสังคมอื่น ๆ นอกเหนือจากวงการกีฬา

5. ควรเพิ่มส่วนการสัมภาษณ์บุคลากรในวงการฟุตบอลระดับผู้บริหาร เพื่อเพิ่มมุมมองในเชิงนโยบายในการบริหารเพื่อการจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรมทางวงการกีฬา

REFERENCES

- Allport, G. W. (1967). "Attitudes". Reading in attitude theory and measurement. In MartinFishbein(ed). NY: John Willey and Son, Inc.
- Berry, J.W., Kim, U., Power, S., Young, T. & Bujaki, M. (1989). Acculturation attitudes in plural societies. *Applied Psychology*, 38 (2), 185-206.
- Berry, J.W., Kim, U., Minde, T., & Mok, D. (1987). Comparative studies of acculturative stress. *International Migration Review*. 21, 491–511.
- Devito, J. A. (1995). *The interpersonal communication book*. 7th edition. NY: HarperCollins.
- Facebook Fanpage : Asean Football. (2015). Thai league very popular! FOX versus True to getting Thai league broadcast's right "2,700 millions". Retrieved May 2, 2017, from <https://www.facebook.com/aseanfootballthailand/posts/1466726900318787:0>. (in Thai)
- Gullahorn, J.T. & Gullahorn, J. E. (1963). An extension of the U-curve hypothesis. *Journal of Social Issue*. 19, 33–47.
- Hall, E. T. (1981). *Beyond culture*. Garden City, NY: Anchor Books.
- Hofstede, G., & Hofstede, G. (2005). *Cultures and organizations : software of the mind*. 2nd edition. NY: The McGraw-Hill Companies.
- Lazasfeld, P. & Menzel, H. (1961). On the relation between individual and collective properties. In *Continuities in the language of social research*. NY: T. free Press.
- Panyakaew, T. et al. (2014). *Thai football : history authority politics and masculinity*. Bangkok: Gambling problem learning center. Economic faculty. Chulalongkorn university. (in Thai)
- Panyakaew, T. et al. (2016). *Thai football : history authority politics and masculinity*. Bangkok: Gambling problem learning center. Economic faculty. Chulalongkorn university. (in Thai)
- Rogers, E. M. & Svenning, L. (1969). *Modernization among Peasants. The Impact of Communication*. NY: Rinehart and Winston.
- Savignon, S. J. (1983). *Communicative competence : theory and classroom practice*. Massachusettes: Addison-Wesley Publishing Company.

- Thanamahamongkol, K. (2015). Exclusive: Adebayo Gadebo : I understand both of Suchao and Lasarus. Retrieved February 23, 2017, from [http://www.goal.com/th/news/4280/ฟุตบอล% 09ไทย/2015/07/18/13682622/Exclusive-อเดบายโ-กาเดโบ้-ผมเข้าใจทั้งคู่เซาโร่-และ-ลาซารัส](http://www.goal.com/th/news/4280/ฟุตบอล%20ไทย/2015/07/18/13682622/Exclusive-อเดบายโ-กาเดโบ้-ผมเข้าใจทั้งคู่เซาโร่-และ-ลาซารัส). (in Thai)
- Thai League. (2560). Club lists. Retrieved August 29, 2018, from <https://www.thaileague.co.th/Clubs>. (in Thai)
- Ting-toomey, S. (1999). Communication across cultures. NY: The Guildford Press.
- Wiwatthananukul, M. (2016). intercultural communication. Bangkok: Chulalongkorn University Printing. (in Thai)
-